

Emek, Sömürü ve Günah

Koray Çalışkan

koray.caliskan@boun.edu.tr

Birikim Dergisi'nin son sayısı sosyalist siyasetin pusulası gibi. **Kenan Erçel** ve **Yahya Madra**'nın derlediği sayı emeğin somuttan soyuta hallerini sergiliyor. **xurban_collective**'in yaratıcı kapak tasarımıyla yayınlanan dergi Ahmet Çakmak'ın geçenlerde bahsettiği önemli bir eksikliği doldurmaya katkı niteliğinde: Sosyalistlerin iktisadi politikaları üç beş kişinin bir araya gelip ne yapalım diye düşünmesiyle ortaya çıkacak gibi değil. Alternatifi düşlemek daha ciddi bir siyasi ve kuramsal mesai gerektiriyor. Birikim bu mesainin ilk postasında ne yapılabileceğini özetliyor. **F. Serkan Öngel**'in Birgün'de hazırladığı "Sendikal Krizin Kıyısında İşçi Sınıfı" adlı önemli diziyile de beraber okunabilecek nitelikte.

Derginin kalın sayısını bu incecik sütunda özetlemem mümkün değil. Ancak sayıda öne çıkan bazı önemli saptamalara dikkat çekmek gerekiyor: **Yahya Madra** iktisatçıların emeği bir mesele haline getirmekten ısrarla kaçındıklarını anlatıyor. Yaşamın şekillenişini emek perspektifinden anlayan ve anlatan bir siyasi iktisada ihtiyacımız olduğunu gösteriyor.

Kenan Erçel'in yazısı kapitalist ve emekçi arasındaki yerel sınıfsal çelişkinin, merkez ve çevre arasındaki küresel ve piyasa odaklı bir çelişkiye asimile edilmesinin sakıncalarına işaret ediyor. Yani sanki emekçi ve sermayedar arasındaki ilişki kapitalist Batı ile işçi Güney arasında da mevcutmuş gibi düşünmenin arızalarını gösteriyor. Bu söylemin kendisi KOBİlerin ve kapitalist Batının işine yarıyor. Böylece KOBİ terhanelerine dönüşerek gelişeceğine inanan Küresel Güneye girdiği yolun çıkmazlarını anımsatıyor.

Cihan Tuğal'ın "**muhafazakâr bir ülkede solcu nasıl olunur?**" sorusuna verdiği yanıt etkileyici. Tuğal'a göre solun "öğreten adamlıktan" sıyrılıp, "öğrenen adam/kadın" olması gerekiyor. Yani işçi sınıfına dışarıdan bilinç taşımayı amaçlamamasını, işçi sınıfının kendi kategorileri ile ona yaklaşırken, işçilerle İslami bir dili dışlamadan ilişki kurmasını savunuyor. Dikkatle tartışılması gereken çok kapsamlı bir yazı. **Sömürü ve günahın** ilintilendirilebildiği bir Türkiye'de yapılabilecekleri siz düşünün!

Bu etkileyici yazıyı okuduktan hemen sonra yeni doğum yapmış bir arkadaşımı aradım. Bilmiyordum; kısa bir süre önce de bir yakınını kaybetmiş. "Bu hafta sonu görüşmeyiz" dedi, "**Kuran okutacağım**". Bu sosyalist annenin durduğu yer bizim durduğumuz yer. Buradan emek örgütlemek için, eğer Cihan Tuğal haklıysa, kendimizi ciddi olarak toparlanmamız gerekiyor. İnşallah diyorum içtenlikle.

Aras Özgün, kapitalizmin yeni emek kullanım alanlarını soyadına yakışır bir tarzda ele alıyor. Etkileyici bir yazı. Özgün'e göre artık-değer üretiminin tezgâhları her yerde: "Boş zamanımızda, sohbet ederken, eğlenirken, en özel anlarımızda bile artık-değer üretiminine" katkıda bulunuyoruz. Yani emek yalnızca sermaye üreten bir pasif güç değil. Bir örnek vermek gerekirse, kalkıp bir gazeteci "özelleştirmeler yavaşladı" gibi bir başlıkla haber yazarsa, artık-değer üretimine katkıda bulunuyor. Çünkü neoliberalizmi yeniden üreten bir tezgâhın daktilolu manivelası oluyor. Hem eleştiriyi hem de işçi örgütlenmesini yeniden düşünmeye yarayan güçlü bir yazı.

Asena Gnal'ın gerçekleştirdiği söyleşi **Aksu Bora** ve **Glnur Savran**'ın yayınlanan son kitaplarında (sırasıyla *Beden, Emek, Tarih* ve *Kadınların Sınıfı*) geliştirdikleri çerçeveye binaen görünmez emek olarak adlandırılan ev emeğinin hallerini ve bu emek sürecinin kapitalizm ile olan ilişkisini tartışıyor. Söyleşi bilimsel bir makale titizliğiyle dokunmuş. Sunduğu kuramsal açılımlar yalnızca feminist siyasetin içinden gelenlere değil, başka tahakküm ilişkileriyle mücadele edenlere de yardımcı olacaktır.

Fikret Adaman, Ayşe Buğra ve Ahmet İnsel'in kapsamlı araştırmalarının bulguları da emek örgütlenmesinde  önemli hedef kitle belirlerken, işçi sınıfını tanımaya dair önemli bir katkı sağlıyor. Sendikalı, Sendikasız-Sigortalı ve Sigortasız işçilerin aralarında ciddi farklar olduğunu gösteren yazı, bu emek dünyalarında farklı örgütlenme tarzları geliştirmek gerektiğini anlatıyor. Birgün yazarlarından **Aziz elik**'in yazısı da ince bir ayar yaparak, bu üç ana alanın altına girip kendi ilerinde nasıl eşitlendiklerini anlatıyor.

Emek perspektifini kullanmayan emekçilerin çoğunlukta olduğu ülkemizde, talep geliştirirken insanlığın düşlediği en etkili araçlardan biri olan emeği yeniden nasıl kullanabileceğimizin yollarını öneren dergi, Türkiye sosyalistlerine **kabelerinin** yönünü tekrar anımsatıyor. Birikim'in emek sayısını okuduktan sonra heyecanlanmayacak solcu yoktur herhalde.